

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 83 0 К 026424 19 Квлз
Бања Лука, 07.05.2020. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија др Вељка Икановића, као председника вијећа, Обрена Бужанина, Горане Микеш, Данеле Миловановић и Биљане Томић као чланова вијећа, уз учешће записничара Соње Матић, у кривичном предмету против осуђеног Е.Х. због кривичног дјела угрожавања јавног саобраћаја из члана 410. став 3. у вези са ставом 2. Кривичног закона Републике Српске, одлучујући о захтјеву за заштиту законитости браниоца осуђеног, адвоката мр.сци. Ш.Ш. из Ж. изјављеном против пресуда Основног суда у Зворнику број 83 0 К 026424 15 К од 15.11.2018. године и Окружног суда у Бијељини број 83 0 К 026424 19 Кж од 12.06.2019. године, у сједници вијећа одржаној дана 07.05.2020. године донио је

П Р Е С У Д У

Одбија се као неоснован захтјев за заштиту законитости браниоца осуђеног Е.Х. поднијет против пресуда Основног суда у Зворнику број 83 0 К 026424 15 К од 15.11.2018. године и Окружног суда у Бијељини број 83 0 К 026424 19 Кж од 12.06.2019. године.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Основног суда у Зворнику број 83 0 К 026424 15 К од 15.11.2018. године, а која је потврђена пресудом Окружног суда у Бијељини број 83 0 К 026424 19 Кж од 12.06.2019. године, оглашени су кривим оптужени Е.Х. и Х.М. због кривичног дјела угрожавања јавног саобраћаја из члана 410. став 3. у вези са ставом 2. и 1. Кривичног закона Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 49/03,108/04, 37/06,70/06, 73/10, 1/12 и 67/13, у даљем тексту: КЗ РС), чија обиљежја су детаљније описана у изреци те пресуде, па их је суд за наведено кривично дјело осудио на казне затвора у трајању од по 4 (четири) године. Оптужени су обавезани да плате трошкове кривичног поступка, а оштећени Д.К., П.А. и С.С. су са својим имовинско правним захтјевима упућени на парнични поступак.

Против те пресуде захтјев за заштиту законитости (у даљем тексту: Захтјев) је благовремено поднио бранилац осуђеног, адвокат мр.сци. Ш.Ш. из Ж. због повреде Кривичног закона и повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број: 53/12, 91/17 и 66/18, у даљем тексту: ЗКП РС) с приједлогом да Врховни суд преиначи побијане пресуде и ослободи оптуженог Х. или уважи захтјев и укине нижестепене пресуде и предмет врати на поновни поступак и одлучивање.

Републички јавни тужилац Бранко Митровић је оспорио основаност Захтјева и предложио да се исти одбије као неоснован.

Приликом одлучивања о Захтјеву, овај суд се примјеном одредби члана 354. ЗКП РС ограничио на испитивање само оних повреда закона на које се позвао подносилац Захтјева, те је одлучено као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога:

Захтјев за заштиту законитости се према одредбама члана 350. став 1. ЗКП РС, може поднијети против правоснажне пресуде само у случајевима повреде Кривичног закона, те повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС (која се манифестује у повреди права на одбрану), а уз ограничења прописана у ставу 2. и ставу 3. овог члана. Ограничењима из става 2. цитиране законске одредбе искључена је могућност улагања овог правног лијека ако није изјављена жалба на првостепену пресуду, као редовни правни лијек, а на наведене повреде материјалног и процесног закона се није могуће позивати у Захтјеву, ако нису биле изнесене у жалби (осим ако се ради о повреди учињеној у жалбеном поступку). Ограничењима из става 3. исте законске одредбе искључена је могућност улагања овог правног лијека против пресуде Врховног суда донесене у трећем степену.

У конкретном случају поднесеним Захтјевом браниоца осуђеног означена су оба наведена законска основа побијања правоснажне пресуде.

Повреда Кривичног закона није конкретизирана на неки од законом прописаних облика предвиђених у члану 312. ЗКП РС, међутим из образложења Захтјева произлази да Захтјев указује на повреду садржану под тачком г) цитиране законске одредбе тврдњом да је у конкретном случају примјењен КЗ РС и ако се није могао примјенити јер је престао да важи, и на повреду предвиђену тачком д) исте законске одредбе, када истиче да је изречена казна престога јер суд приликом одмјеравања казне није узео у обзир све олакшавајуће околности на страни оптуженог (прецизирајући које околности су у питању), а да су нека обиљежја предметног кривичног дјела погрешно цијењена као отежавајућа околност.

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, која одражава повреду права на одбрану, према образложењу Захтјева, почињена је на начин што је првостепени суд пропустио да оптуженом достави на изјашњење налаз и мишљење саобраћајног вјештака М.Р., затим што је пресуду засновао на незаконитим доказима (исказима свједока М.К. и оптуженог Х.М. датим у истрази), те што је суд погрешно оцјенио налазе вјештака саобраћајне струке, сугеришући при томе да је налаз вјештака проф. др М.В. (који вјештак је ангажован од стране одбране осуђеног Хамидовића) заснован искључиво на пронађеним материјалним траговима, док су налази осталих вјештака у погледу кретања возила овог осуђеног засновани искључиво на претпоставкама. Повреда права на одбрану је према тврдњи Захтјева учињена и одбијањем приједлога одбране овог осуђеног за суочење и заједничко испитивање саобраћајних вјештака ради разјашњења противрјечности у њиховим налазима, као и у жалбеном поступку на начин што другостепени суд није дао разлоге за жалбени приговор заснован на тврдњи да је првостепеном пресудом учињена повреда Кривичног закона када је оптужени Е.Х. осуђен по „старом „Кривичном закону“ који је престао да

важи, а при томе суд није образложио због чега је примјенио закон који није био на снази у моменту доношења пресуде.

На наведеним аргументима Захтјева, по оцјени овог суда, не може се темељити тврдња о повреди права на одбрану, као битној повреди одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС.

Наиме, право на одбрану садржано у принципу „једнакост оружја“ који манифестује једнак процесни положај странака током суђења, обухвата читав спектар процесних права која оптуженом обезбјеђују једнаке процесне могућности током поступка у припреми и представљању случаја који је предмет оптужбе. Ово право на одбрану првенствено обухвата, али се на њих не ограничава, слједећа права: право на довољно времена и одговарајуће могућности за припремање одбране, право да позива и испитује свједоке, право на ангажовање вјештака, право присуствовања суђењу, право приступа документацији и другим доказима који му могу помоћи у припреми одбране, право на браниоца, те право на присуствовање расправи у жалбеном поступку на којој је присутан тужилац. Повреда ових права, али и других права оптуженог која су у функцији осигурања једнаког процесног положаја странака током суђења, представља посебан облик битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, која има за посљедицу укидање пресуде донесене уз ове повреде поступка.

Дакле, право на одбрану се односи на процесне гаранције оптуженом да ће му се током суђења осигурати иста процесна права као и јавном тужиоцу у представљању случаја. Слиједом тога, повреда овог права се не може базирати (како то правилно закључује и образлаже побијана другостепена пресуда) на пропусту првостепеног суда да оптуженом достави на изјашњење налаз и мишљење саобраћајног вјештака Милије Радовића код чињеница да је тај налаз достављен браниоцу оптуженог, да је вјештак саслушан на рочишту за главни претрес од 10.10.2018. године којом приликом је бранилац осуђеног, адвокат Ш.Ш. врло детаљно испитао вјештака на околности изнесене у писменом налазу и мишљењу, те да је након тога и оптуженом такође пружена могућности постављања питања вјештаку, коју могућност (према садржају записника о главном претресу) он није користио изјавивши да нема питања за вјештака.

Надаље, повреда права на одбрану као битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС је једини облик битне повреде одредаба кривичног поступка који, према одредбама члана 350. став 1. ЗКП РС, представља разлог за подношење захтјева за заштиту законитости. Под повреду права на одбрану не могу се подвести оне повреде поступка из члана 311. став 1. ЗКП РС које су издвојене у посебне, садржајно другачије облике битних повреда, укључујући и битну повреду прописану под тачком з) цитиране законске одредбе, на коју Захтјев указује тврдњом да је побијана правоснажна пресуда заснована на незаконитим доказима, прецизирајући при томе да су то искази свједока М.К. и оптуженог Х.М. дати у истрази. Овај приговор, заснован на тврдњи да је првостепена пресуда заснована на наведеним незаконитим доказима (који по овом ванредном правном лијеку не може бити предмет разматрања) је истицан и у жалби браниоца осуђеног на првостепену пресуду, па је другостепени суд размотрио и одбио као неоснован тај приговор, а у образложењу побијане другостепене пресуде (на страни 3. пасус 2. и 3., те на страни 4. пасус 1. и 2.), детаљно и јасно образложио разлоге одбијања, па се подносилац Захтјева упућује на те разлоге .

Приговори Захтјева којим тврди да је суд погрешно оцјенио налазе вјештака саобраћајне струке, те да се одбијање приједлога одбране овог осуђеног за суочење и заједничко испитивање вјештака ради разјашњења противрјечности у њиховим налазима, одразило на правилност чињеничног утврђења, представљају приговоре чињеничног карактера, па како овим ванредним правним лијеком није прописана могућност побијања правоснажне пресуде због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, то се ни повреде процесног и материјалног закона, које су предвиђене као законски основ за овај правни лијек (повреда права на одбрану и повреда Кривичног закона), не могу градити на тези о мањкавој чињеничној основи пресуде.

Неосновани су приговори Захтјева засновани на тврдњи да је побијаним пресудама повријеђен Кривични закон на штету овог осуђеног, а у вези са тим приговором, да је повријеђено право на одбрану оптуженог и у жалбеном поступку.

Приговор Захтјева о повреди Кривичног закона из члана 312. тачка г) ЗКП РС је истицан и у жалби на првостепену пресуду, а суштина овог приговора се своди на тврдњу да су побијаном првостепеном пресудом радње овог оптуженог правно квалификоване као кривично дјело угрожавање јавног саобраћаја по закону (КЗ РС) који се није могао примјенити јер је престао да важи доношењем Кривичног законика Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 64/17; у даљем тексту: Кривични законик), који у одредбама члана 415. прописује да ступањем на снагу овог законика престаје да важи Кривични закон Републике Српске. С тим у вези је и прговор Захтјева којим замјера првостепеном суду да у пресуди није образложио због чега је на конкретан случај примјенио закон који није био на снази у моменту доношења пресуде, као и приговор заснован на тврдњи да је другостепени суд повриједио право на одбрану овог оптуженог тиме што у образложењу своје пресуде није дао разлоге за напријед наведене жалбене приговоре.

На наведеним аргументима Захтјева се не може заснивати тврдња о повреди наведеног Кривичног закона у облику предвиђеном чланом 312. тачка г) ЗКП РС, који се манифестује у томе да је у погледу кривичног дјела које је предмет оптужбе примјењен закон који се не може примјенити.

Наиме, основни уставни принцип временског важења закона садржан у члану 110. Устава Републике Српске се манифестује у правилу да правне норме не могу имати повратно дејство, а један два изузетка од овог правила, који су прописани цитираном уставном одредбом, односи се на одредбе кривичног закона и садржан је у принципу да се на учиниоца кривичног дјела примјењује нови закон ако је блажи за учиниоца.

Наведени уставни принципи о временском важењу кривичног закона садржани су у и члану 4. КЗ РС, који је био на снази у вријеме извршења кривичног дјела за које је оптужени правоснажно осуђен побијаним пресудама, те у члану 9. Кривичног законика који је донесен након извршења предметног кривичног дјела и који је ступио на снагу дана 18.07.2017. године. Према цитираним законским одредбама на учиниоца кривичног дјела примјењује се закон који је важио у вријеме извршења кривичног дјела, а ако је после извршења кривичног дјела измјењен закон једном или више пута, примјењује закон који је најблажи за учиниоца. Најблажим законом међу законима који конкуришу за примјену на конкретан случај сматра се онај закон који оптуженог доводи у

најповољнији положај с аспекта кривичне одговорности, а што суд оцјењује у сваком конкретном случају.

Дакле, на починиоца кривичног дјела се у правилу примјењује закон који је важио у вријеме извршења кривичног дјела, а ретроактивна примјена Кривичног закона донесеног након извршења дјела представља изузетак од наведеног правила заснован на принципу примјене блажег закона. Када је у конкретном случају након извршења дјела донесен Кривични законик, чију примјену на конкретан случај сугерише жалба а потом и Захтјев браниоца овог осуђеног, а који законик у конкретном случају не представља блажи закон у односу на КЗ РС, који је био на снази у вријеме извршења дјела (ни Захтјев не тврди супротно), онда је првостепени суд правилном примјеном Кривичног закона радње осуђеног правилно квалификовао као кривично дјела угрожавање јавног саобраћаја из члана 410. став 3. у вези са ставом 2. КЗ РС.

Одредба члана 415. Законика, на коју се Захтјев позива, не искључује примјену наведеног правила временског важења Кривичног закона, јер смисао те одредбе се огледа у томе да се Кривични законик примјењује на учиниоце кривичних дјела почињених након ступања на снагу овог законика, док се на починиоце кривичних дјела почињених прије ступања на снагу законика у правилу примјењује КЗ РС који је био на снази у вријеме извршења тих дјела, са изузетком који се заснива на принципу примјене блажег закона.

С обзиром на то да је у конкретном случају примјењен Кривични закон који је важио у вријеме извршења предметног кривичног дјела (што представља правило временског важења Кривичног закона), правилан је закључак побијане другостепене пресуде да првостепени суд није имао обавезу образлагати из којих разлога је примјенио тај закон, а у ситуацији да је на конкретан случај суд примјенио Кривични законик, који је ступио на снагу након извршења дјела, био би у обавези образложити због чега је тај законик повољнији за оптуженог. У погледу жалбеног приговора који се односи на овај облик повреде Кривичног закона другостепени суд је дао врло детаљне, увјерљиве и јасне разлоге у образложењу своје пресуде (страна 12. пасус 2. и страна 13. пасус 1.) за закључак да тај приговор није основан, а те разлоге као мјеродавно образложење прихвата и овај суд у цјелости. Ради тога, овај суд налази да нема мјеста основаности ни тврдње Захтјева да је у жалбеном поступку повријеђено право на одбрану у облику изостанка образложења на жалбени приговор о повреди Кривичног закона у наведеној форми.

Када је у питању одлука о кривичним санкцијама, повреда Кривичног закона према одредбама члана 312. тачка д) ЗКП РС постоји ако је у изрицању санкције прекорачено овлаштење које суд има по закону. Како је у конкретном случају осуђеном изречена казна затвора од 4 (четири) године у границама прописане казне за почињено кривично дјело угрожавања јавног саобраћаја из члана 410. став 3. у вези са ставом 2. КЗ РС, у складу са општим правилима о одмјеравању казне прописаним одредбом члана 37. истог законског прописа, то се приговори Захтјева о престојности казне затвора изречене побијаном пресудом, и приговори којима доводи у питање правилност вредновања олакшавајућих и отежавајућих околности од значаја за висину казне, не могу подвести под повреду Кривичног закона у смислу цитираног законског прописа, која би се манифестовала у прекорачењу законских овлаштења суда при доношењу одлуке о казни.

Из изнијетих разлога, овај суд налази да поднесени Захтјев браниоца осуђеног није основан, јер повреде закона на које се позива подносилац Захтјева нису учињене, на што се и у одговору републичког јавног тужиоца на тај Захтјев правилно указује, ради чега је у смислу одредбе члана 355. ЗКП РС одлучено као у изреци, тако што је Захтјев одбијен као неоснован.

Записничар
Соња Матић

Предсједник вијећа
Др Вељко Икановић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић